

Стручна статија
УДК: 341:232(4-192.2)

► ЕВРОРЕГИОНАЛНИ ПЛАТФОРМИ И ИНИЦИЈАТИВИ: ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОТТИКНУВАЊЕ НА ИНТЕГРАЦИЈАТА И ДОБРОСОСЕДСКИТЕ ОДНОСИ

—
автор: Марина Андева

ВОВЕД: ГРАНИЦИ

Територијалноста „класифицира, комуницира и контролира“ со обележување граници, доделување надлежности на одредени области и со регулирање на прекуграничните движења и пристапот во и/или на определени области.¹ Територијалните граници се средства за контрола на определени географски области со значително влијание врз многу витални аспекти од секојдневниот живот на пограничното население, како што се приватната сопственост, образовните институции, работните места, како и значајни прашања од поширок карактер, и тоа, изборни единици, административни региони, или, пред сè, контрола врз целокупната територијата на државата. Територијата може да се види било како светилиште или казна.² Во англиското говорно подрачје, термините „frontier“, „boundary“, и „border“ честопати се користат како синоними. За научниците сите тие се специфични термини, кои не се заменливи, а исто така постојат и други термини коишто имаат прецизни значења. „Frontier“ претставува гранична линија, додека „borderland“ и „border area“ се две гранични зони со неопределена ширина, кои

¹ Sack, R.D., *Human Territoriality: Its Theory and Practice*. (Cambridge: Cambridge University Press, 1986).

² Territory 'can be seen as either a sanctuary or a prison'. Anderson, J., O'Dowd, L., & Wilson, T. M. (Eds.), *New Border for a Changing Europe: Cross-border Cooperation and Governance*. (London: Frank Cass Publishers, 2003).

ги обележуваат најоддалечените делови на една држава коишто се поврзани и се граничат од едната страна со националната државна граница. Лапрадел ги нарекува овие зони „le voisinage“, што значи соседство, близина, блискост, соседи. Тој исто така го користи терминот „le territoire limitrophe“, што во превод значи соседна или гранична област.³

Изучувањето на границите не е само мултидисциплинарна област, тоа е исто така и комбинација од повеќе теоретски и методолошки пристапи придонесувајќи кон мултидисциплинарен дискурс на границата и во граничните региони.⁴ Во текот на деветнаесеттиот век и во првата половина на дваесеттиот век, нацијата, според Андерсон,⁵ почна да се замислува во хомогена форма и како „замислена заедница“. Оваа заедница – нацијата, нацијата-држава и национализмот – влијаеја на поимите „култура“ и „општество“, и многу влијаеја на перцепцијата на границите и граничните подрачја. Границите ги обележуваат разликите во разните општества; тие ја извршуваат функцијата на потенцирање на овие разлики, и со тоа ја зголемуваат важноста на пограничните културни идентитети. Во однос на надминувањето на разликите во пограничните области, Гаспарини укажува на тоа дека постојат три вида последици: 1) блок на системот внатре во државата; 2) отворени односи коишто не го поткопуваат суштинско значење на територијалниот интегритет; и 3) вид на диференцирана релативна интеграција меѓу два или повеќе системи.⁶ Границите претставуваат еден вид контактни точки. Границите биле најпрво поврзани со територијалност, што значи контрола врз ограничен географски простор, и тоа врз одредени аспекти од секојдневниот живот на населението што живее во пограничните области.⁷ Меѓутоа, денес границите се гледаат надвор од поимот територијалност, а на прашањето зошто да се изучуваат границите сега, кога територијалноста (барем во контекст на Европската Унија) има второстепено значење, научниците укажуваат дека „тоа е така во основа, бидејќи противречностите на системот станаа уште поизразени со забрзувањето на глобализацијата, и границите станаа фокус на загриженост кај луѓето и од огромно значење за општеството, отколку што генерално се признати досега во општествените науки“.⁸ Границите не се нов феномен, но тие сè повеќе ги притискаат и ги потенцираат прашањата на прекугранична демократија. Тие претставуваат инструмент за интеграција на различни општества, култури и религии, а нивните територијални граници – зони на мултијазични платформи.

³ Prescott, V., & Triggs, G. D., *International Frontiers and Boundaries: Law, Politics and Geography*. (Leiden and Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2008).

⁴ Schack, M., "Regional Identity in Border Regions: The Differences Borders Make". *Journal of Borderlands Studies* 16 (2) (2001): 99-114

⁵ Anderson, B., *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. (New York: Verso, 1991).

⁶ Gasparini, A., "European border towns as laboratories of differentiated integration", *Isis Quarterly of International Sociology*, VIII-IX, 4/dicembre-1/febbraio, 2-3 (2000).

⁷ Види 3

⁸ Ибид, стр.8

ПРЕКУГРАНИЧНА СОРАБОТКА: ПОЧЕТОЦИ, ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЈА И РАМКИ

Според Здружението на европските гранични региони (АЕДР) „прекуграничната соработка“ вклучува „директна соседска соработка во сите области на животот меѓу регионалните и локалните власти вдоль границата и ги вклучува сите засегнати актери и страни“.⁹ Таканаречената, прекугранична соработка е разновидна и повеќеслојна практика која се активира кога населението на одредена гранична област и нејзините регионални институции ја разбираат границата не само како јаз, туку како инструмент за обединување, каде што се создаваат и се решаваат идентични проблеми од двете страни на границата. Една од основните цели на оваа практика е да се надминат ограничувањата предизвикани од визуелни територијални граници и да се поттикне социјален и економски развој. Во нејзината европска димензија, видена е како алатка за регионализам и интеграција.¹⁰ Прекуграничната соработка има значаен политички елемент кој се демонстрира и со волјата на локалната политика да се проектира во поширок и проактивен контекст надвор од националните (ограничување) на административните државни рамки.

Некои научници истакнуваат дека пограничните судири и нивното надминување е важно сега, повеќе од кога било за ЕУ.¹¹ Историски гледано, европската интеграција произлезе од искуството на Втората светска војна, нејзиниот *raison d'être* е со цел за превенција од понатамошни меѓудржавни војни и за економска обнова во уништената Европа по 1945 година. Првично, прекуграничната соработка меѓу локалните и регионалните власти, како што се разви во басенот на Рајна меѓу француските, германските, белгиските, швајцарските и холандските региони од 1950 година, беше промовирана од страна на Европскиот совет.¹² Контактите воспоставени во овој период, преку овој пример, дадоа слика за започнување процес на градење заедничка култура на овие региони и им помогна за нивно унапредување и надминување на конфликтите по Втората светска војна.

Напори да се институционализира прекуграничната соработка се направени преку меѓународни и национални иницијативи. Советодавното тело на Советот на Европа, основано во 1970 година – Европската министерска конференција за просторно планирање (СЕМАТ) – го издаде документот „Стратегија за Европско регионално планирање“, што претставуваше прва јасна стратегија за прекугранична соработка во Европа и беше планирано да се развива понатаму до 80-тите години на 20. век.¹³ Договорот за прекугранична соработка на

⁹ AEBR, *Practical Guide to Cross-border Cooperation*, Third Edition (2000)

¹⁰ Gasparini, A. "Processi di istituzionalizzazione: Vademecum per una 'buona' Euroregione". *ISIG Futuribili*. N. 3. Gorizia: ISIG (2003).

¹¹ McCall, C. "Reduce the Place to Rubble or Go and Live There Yourself: European Union Cross-Border Cooperation and Conflict Amelioration" *Working Papers in Conflict Transformation and Social Justice* (2013).

¹² O'Dowd, L. "The changing significance of European borders". *Regional and Federal Studies* 12 (4) (2002): 13-36

¹³ Council of Europe, Conference of Ministers responsible for Spatial/Regional Planning (СЕМАТ), *Basic texts 1970 – 2010, Territory and landscape No. 3*, (Council of Europe Publishing (2010), accessed April 2014, http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/landscape/Publications/CEMATBasicTexts1970-2010_en.pdf)

нордискиот Совет на општини беше потпишан во 1977 година.¹⁴ Рамковната конвенција за прекугранична соработка од Мадрид, промовирана од страна на Советот на Европа во 1980 година (и последователните протоколи), се обиде да обезбеди модел на меѓудржавни договори за прекугранична соработка. Овие договори за прекугранична соработка меѓу локалните/регионалните власти ги воспоставија темелите на оваа иницијатива, како што се: 1) Бенелукс конвенција (потпишана во 1986 година, стапи на сила во 1991);¹⁵ 2) Германско-холандскиот прекуграничен договор (потпишан во 1991 година, стапи на сила во 1993 година);¹⁶ Виенски договор меѓу Италија и Австрија (потпишан во јануари 1993 година, стапи на сила 1995) и Римскиот договор (потпишан во ноември 1993 година, стапи во сила 1994); Карлсруе спогодба за покривање на прекуграничната соработка меѓу Франција, Германија, Луксембург и Швајцарија (потпишана во 1996 година, стапи на сила во 1997 година); Договорот од Бајон меѓу Франција и Шпанија (потпишан во 1995 година, стапи на сила во 1997 година).¹⁷

Во суштина, институционализацијата на прекуграничната соработка започна уште од 50-тите години на 20. век, од страна на активните гранични региони кои изнаоѓаа практични решенија врз основа на приватното и/или меѓународното јавно право. АЕБР во сеопфатен извештај (2000)¹⁸ покажа дека 'Euregio', основан на холандско-германската граница, беше првата вистинска прекугранична структура воспоставена во 1958 година. Други форми исто така беа утврдени на истата граница, еврорегионите Рајн-Вал, Маас-Рајн, Рајн Маас-Норд и 'EMS-Dollart' во 70-тите. Исто така, постојат примери од Скандинавија со Советот Оересунд, основан во 1964; исто така беа формирани и работните групи: 'ARGE-ALP' (меѓу Германија, Италија, Австрија и Чешка, во 1972 година), 'Alpen-Adria' (меѓу Италија, Австрија, Германија, Унгарија и Словенија, во 1978 година), 'COTRAO' (меѓу Франција, Италија и Чешка, во 1982 година), Пиринеите (меѓу Франција и Шпанија, во 1984 година) и Јура (меѓу Франција и Чешка, во 1985 година).

Процесите на прекугранична соработка се забрзаа од крајот на 80-тите. Во ЕУ, по комплетирањето на единствениот пазар, настанаа многу внатрешни промени во државите, поттикнати од страна на проширувањата во Економската и монетарна унија. Политичките процеси и промени во Централна и Источна Европа, исто така, имаа влијание врз процесот. ЕУ го постави темелот на она што може да се нарече „регионален“ феномен. Улогата на ЕУ се гледа околу многу политики со цел да се создадат и да се концептуализираат нови региони, и да се надминат државните граници и надлежности. Основната

¹⁴ АЕБР, Practical Guide to Cross-border Cooperation, Third Edition (2000).

¹⁵ "The guide to Dutch government information and services", <https://verdragenbank.overheid.nl/en/Treaty/Details/000360>

¹⁶ Blatter, J. & Clement, N. *European Perspectives on Borderlands (Introductory chapter to the Special Issue of the Journal of Borderland Studies)*, Dublin: European Regional Science Association, 1999, accessed April, <http://www-sre.wu-wien.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa99/Papers/a068.pdf>

¹⁷ АЕБР, Practical Guide to Cross-border Cooperation, Third Edition (2000).

¹⁸ Ibid.

цел на европската идеја, ако може така да се каже, беше да се изградат региони коишто поминуваат една или повеќе граници, и да се спојат региони на една држава со оние на соседната држава. Регионалната политика на ЕУ се однесува на многу аспекти и е поделена на повеќе нивоа – од ниво на ЕУ (пошироко) до национално ниво, во регионите и локалните власти на земјите-членки на ЕУ. Таа претставува дел од кохезионата политика на ЕУ, стратегијата на Европската Унија за промовирање и поддршка на целокупниот хармоничен развој на нејзините земји-членки и регионите. Политиката се спроведува од страна на националните и регионалните тела во партнерство со Европската комисија.¹⁹ Терминот „еврорегион“ беше формиран со цел да се дефинира таквата иницијатива, за да се опише видливиот основен концепт на европската интеграција. Ако гледаме на достапните податоци од АЕБР, ќе видиме дека прекуграничните региони се широко распространети низ Европа со терминологија која ги поврзува како европски региони. Еврорегионот претставува фаза на поголема интеграција меѓу пограничните региони кои припаѓаат на соседни држави.²⁰ Институционално гледано, управувањето на таков регион на многу државни граници е делегирано во тело или агенција со активности од прекугранична природа преку обезбедување поддршка и услуги со цел за реализирање на програмите на ЕУ, како и создавање и поддршка на стратегии за развој на граѓанското општество по пат на прекугранична соработка.

Во рамките на регионалната политика на Европската Унија, значително внимание е посветено на активностите за соработка меѓу регионите. Европската групација за територијална соработка (ЕГТС) претставува еден интересен феномен кој се дефинира како „европски правен инструмент дизајниран за да ја олесни и да ја промовира прекуграничната, транснационална и меѓурегионална соработка“.²¹ ЕГТС е правно лице кое им овозможува на регионалните и на локалните власти и на други јавни тела од земјите-членки да постават групации за соработка со својство на правно лице. Според Регулативата 1082/2006, целта на ЕГТС е „да се олесни и да се промовира прекуграничната, транснационалната и/или меѓурегионалната соработка со ексклузивна цел за зајакнување на економската и социјалната кохезија“ (член 1, став 2).²²

На крајот на 2013 година, со новите прописи се појаснуваат, поедноставуваат и се подобруваат процедурите за основање и функционирање на овие тела. Ревидираната ЕГТС регулатива ќе се применува од 22 јуни 2014 година. Регулативата 1302/2013 на амандмани на Регулативата (ЕЗ) 1082/2006 за ЕГТС

¹⁹“European Commission Regional Policy – Inforegio”, accessed April 2014, http://ec.europa.eu/regional_policy/how/index_en.cfm

²⁰Del Bianco, D. “Crossborder co-operation as a tool for trans-national integration and conflict resolution: The upper Adriatic euroregional experiences”, (*Nar.umjet.* 43/1, 2006): 75-88.

²¹“European Territorial Co-operation”, accessed April, 2014, http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/cooperation/index_en.cfm

²²Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC).

беше усвоена на 17 декември 2013 година. Со овие измени ќе се поедностават постапките и ќе се зголеми обемот на субјекти кои имаат право да бидат членови на ЕГТС. ЕГТС има својство на правно лице основано на територијата на земја-членка на ЕУ, регулирано најпрво од Регулативата, Конвенцијата и од националното законодавство на таа специфична земја-членка каде што е основано. Како правно лице може да биде основано и составено од: 1) држава (земја-членка или не); 2) регионални власти во рамките на една држава; 3) локални власти во рамките на една држава; 4) тела регулирани со националното законодавство.²³ За воспоставување на еден ЕГТС потребно е официјално одобрување од државата во која е регистрирано неговото седиште. Стекнувањето на статус на правно лице и објавувањето на основање е одговорност на Комитетот на регионите (објавен во Дел В од Службениот весник на Европската Унија). Неговата општа мисија е територијална соработка за зајакнување на економската, социјалната и територијалната кохезија. Ова тело има сложена структура која тука нема да се испитува во детали, но сепак вреди да се спомене следното. Оваа групација е сè уште во рана фаза на спроведување, што ја прави невозможна за евалуација и анализа на досегашните постигнувања, но сепак, нејзиното создавање се смета за мошне корисно за територијална соработка и европската интеграција.²⁴

Постојат голем број воспоставени ЕГТС тела. До крајот на 2013 година, беа воспоставени 45 ЕГТС, во кои се опфатени околу 750 национални, локални и регионални власти од 20 различни земји-членки на ЕУ.²⁵ Кон крајот на 2012 и крајот на 2013 година, девет ЕГТС беа создадени; во споредба со шесте ЕГТС основани во 2012 година, ова претставува зголемување на новосоздадените ЕГТС за педесет проценти. Буџетите на овие тела варираат во зависност од нивниот состав, структурата и целите. Таканаречениот најбогат ЕГТС е „Eurometropolis Lille-Kortrijk-Tournai“, со седиште во Франција и оперативно седиште во Белгија.²⁶ Неговиот буџет во 2010 и 2012 година изнесуваше 1,5 милиони евра, а во 2013 година 1,9 мил. евра. Што се однесува до времетраењето на овие тела, повеќето од веќе воспоставените се со неограничено траење; неколку ЕГТС се создадени да згаснат за период од 18 до 25 години, во зависност од нивните општи цели. Со сигурност може да се каже дека нивното создавање и нивниот пораст го менува пејзажот на регионалниот и локален развој во Европа.

²³Interact, Setting up an EGTC, accessed April, 2014, http://www.interact-eu.net/egtc_setup/egtc_setup/69/52

²⁴Spinaci, Gianluca and Arribas Gracia-Varra, "The European Groupings of Territorial Cooperation (EGTC)". (*New Spaces and Contracts for European Integration?: EIPASCOPE 2009/2*).

²⁵Committee of the Regions. *EGTC Monitoring Report 2013: Towards the New Cohesion Policy*, (Committee of the Regions, 2013), accessed March, 2014, https://portal.cor.europa.eu/egtc/en-US/Events/Documents/EGTC_MonitoringReport_2013_Paper_pdf.pdf

²⁶Eurometropole (n/a). Who we are, accessed March, 2014, <http://www.eurometropolis.eu/who-are-we/overview.html>

ПРЕКУГРАНИЧНАТА СОРАБОТКА: ИТАЛИЈА И СЛОВЕНИЈА КАКО ПРИМЕР ОД ГОРНИОТ ЈАДРАНСКИ РЕГИОН

Управувањето со пограничен регион меѓу две или повеќе држави е сложен процес. На прво место поради различните обичаи, јазици, идентитети, а понекогаш дури и политички идеологии кои се присутни на територијата на регионот. Целта на прекуграничната соработка е да се надминат овие пречки и фокусот да се постави на заедничките интереси на двете страни на границата, кои се претежно од економски, а помалку од социјален карактер. На границата помеѓу Италија и Словенија, постои историја на регулирани односи од страна на разни меѓународни договори што датираат од 40-тите и 50-тите години, но, исто така, од страна на голем број декларации, договори и институционални соработки кои, оттогаш, се обиделе да ги дефинираат меѓусоседските односи и правната рамка којашто се развива и ги регулира прекуграничните активности. Од основањето на работната група во земјите од регионот на Источните Алпи – Алпен Адриа²⁷, Италија и Југославија (и сега Словенија) беа вклучени во голем број важни меѓународни партнерства. Основачкиот принцип на Алпен Адриа беше да се ослободи напнатоста меѓу она што беа тогаш добро одделени области на Источна и Западна Европа преку меѓународна соработка на регионално ниво. Три нивоа на интерпретација треба да бидат земени предвид при анализа на склоноста кон политиките на прекуграничната соработка: 1) ниво на развојот на граѓанското општество, 2) нивото на економските актери и 3) институционално ниво.²⁸ Дури и ако меѓуетничките односи во оваа специфична гранична област понекогаш се карактеризираат со антагонизам, многумина се согласуваат дека прекуграничните односи веќе беа воспоставени и успешни од 1948 година и имаа постојано подобрување со текот на времето, фаворизирани од страна на договори и спогодби за мобилност и прекугранична трговија.²⁹ Италија и Словенија имаат имплементирано голем број проекти со јасна прекугранична вредност. Повеќето од овие програми беа финансирани од страна на Европската Унија, а особено од програмата Интеррег I-II и IIIa. Програмата ФАРЕ, од 1994 година, им дозволи на непрофитните и невладините организации во пограничниот појас да имплементираат проекти за комуникација, меѓусебно разбирање и развој.

Што се однесува до еврорегионалната структура на прекугранична соработка меѓу Италија и Словенија, соседните општини од овие земји почувствуваа потреба да соработуваат, што беше проследено со иницијативи како што е формирањето на една канцеларија, како и заеднички проект на три администрации. Основањето на Европската групација за територијална соработка претставува квантен скок во споредба со претходните заложби, врз основа на принципите на новата европска легислатива. ЕГТС е основан врз

²⁷ "Alps-Adriatic-Alliance: A short introduction", accessed April 2014, <http://www.alpeadria.org/english/index.php>

²⁸ Gasparini, A & Del Bianco, D. *L'Europa centrale dei confini. Governance della cooperazione transfrontaliera*. (Gorizia: ISIG Guaderni di futuribili, 2008).

²⁹ Ibid.

основа на Регулативата бр.1082/2006 и прописите на Република Словенија за воспоставување на Европската групација за територијална соработка (G.U. п. 31/08 е 9/11) и врз основа на Законот на Италија бр. 88/2009 од 7 јули 2009 година на усвојувањето на Регулативата (ЕЗ) бр.1082-1006. Подготвителните работи за воспоставување на ЕГТС започнаа кон крајот на 2009 година, кога се основаше работната група за анализирање на италијанско-словенските правни прописи. По преговорите за седиштето, органите, како и методите на работа и подготовката на документацијата за основање (Конвенцијата и Статутот), во почетокот на 2010 година, одлуките коишто се однесуваат на Статутот на ова тело беа одобрени од страна на соодветните општински совети од трите општини Гориција (Италија), Нова Горица и Шемпетер-Вртојба (Словенија), како основачи. На 19 февруари 2010 година, градоначалниците на трите општини во Гориција ја потпиша Конвенцијата за основање на ЕГТС. Словенечката Влада го одобри формирањето на ЕГТС во јуни 2010 година, италијанската Влада во мај 2011. Ова тело е регистрирано како правно лице на 15 септември, 2011, а првиот состанок на Собранието е одржан на 3 февруари 2012 година.³⁰ Под официјален акроним „EURO-GO“, ова ЕГТС е формирано со цел да ги надмине пречките што можат да го загорзат спроведувањето и управувањето на активностите за територијална соработка во рамките на различните национални законодавства и процедури, а се фокусира особено на стратешката координација на политиките на трите градски подрачја. Областите на кои се фокусира работата на оваа групација се: енергетски политики, транспорт, здравство и социјална помош, урбанистичко планирање, културно наследство и спорт и младински политики. Ова ЕГТС е многу мало по големина, покрива географска област од 365,11 км² со 73.750 жители. Неговата структура е составена од Собрание, во кое членуваат 14 члена (7 словенечки и 7 италијански претставници), со претседател и заменик-претседател, директор, и шест постојани комитети (за транспорт, енергија, здравство, култура и образование, урбанистичко планирање и спорт) и одбор на ревизори. Буџетот на EURO-GO изнесува 40.000,00 евра за 2012 и 2013 година. На ова ЕГТС се гледа како на единствен ваков пример во Италија и речиси единствен пример од Европа, којшто спојува три мали општини и се стреми да биде идеална лабораторија за практична примена на прекуграничните инструменти кои Европската Унија ги нуди во програмскиот период 2014-2020. Во акциониот план на EURO-GO, усвоен минатата година, ова тело се фокусира на повеќе аспекти и прашања од заемен територијален интерес. Многу од предлог-проектите се фокусираат на унапредување на туризмот, зајакнување на соработката меѓу здравствените структури на општината Гориција и Шемпетер-Вртојба со заеднички здравствени услуги, ревитализација на железничкиот сообраќај на крстопатот помеѓу трите општини за кохерентни и координирани одржливи транспортни системи во транспортот на стоки за потребите на

³⁰ „European Grouping of Territorial Cooperation GO, Storia del territorio e del GECT“, accessed April, 2014, <http://www.euro-go.eu/it/chi-siamo/storia-del-territorio-e-del-gect>

економската ревитализација на овој регион.³¹ EURO-GO и неговата работа се координирани од повеќе тематски комитети: за урбанизам, транспорт, енергетски политики и решенија, здравство, култура и образование и за спорт. Во склоп на овие комитети се реализираат неколку проекти, коишто делумно се веќе започнати, а повеќето се во почетна предлог-фаза и во очекување на финансиски средства.

СВОТ-анализата, спроведена од страна на Гаспарини и Дел Бианко (2008), покажува дека соработката меѓу Италија и Словенија е мошне позитивна. Главни позитивни карактеристики се идентификувани во економската соработка, институционалните односи во социјалната и културната сфера и во слободното движење на лица и стоки. Од друга страна, што се однесува до меѓусебното разбирање и социјалната интеграција, слабости се присутни во секојдневните односи преку границата и сè уште присутните јазични бариери.

ЗАВРШНИ БЕЛЕШКИ

Она што беше изложено во овој труд е генерален преглед на прекуграничната соработка со фокус на Европската групација за територијална соработка – ЕГТЦ. Надвор од географската стратегијата, институционализацијата на прекуграничната соработка во форма на еврорегионот не претставува крајно решение, ниту пак може да се очекува да има одржлив развој. Покрај достапните форми и структури што може да се користат за да се создаде ваквиот вид на соработка со солидна структура и да се гарантира нејзината одржливост, прекуграничната соработка може да се активира, исто така, и без утврдено правно тело или структура. За да се реализираат политиките на прекугранична соработка и за да се остварат економските и социјални интереси на населението во пограничните региони и области, можат да бидат потпомогнати и со различни достапни финансиски инструменти на ЕУ, како и на државите-членки. Голем број ЕГТЦ јасно определуваат дека нивната главна улога е имплементирањето на проекти за соработка. Денес, еден вид еврорегион може да биде потребен, но откако неговата цел ќе биде остварена, повеќе не претставува валиден инструмент за соработка, и неговата функционалност е неважечка. Во овој труд, исто така видовме и пример за прекугранична соработка меѓу Италија и Словенија, со цел да се илустрира применливоста на овој инструмент за прекугранична соработка во практиката. И покрај фактот што само начелно допревме дел од регионалната политика на ЕУ во овој труд, може да се утврди дека оваа политика нуди голем потенцијал за интеграција и мерки за развој, во главно од економски аспект. Со неа се поттикнува територијалната кохезија, хармоничен територијален развој во областа на здравството, образованието, транспортот, енергијата итн. Што е најважно, се воспоставуваат врски и мрежи помеѓу пограничните територии,

³¹GECT GO, *Documento di sintesi degli obiettivi, azioni e proposte progettuali per la programmazione comunitaria e la stesura del piano strategico*, (Gorizia: GECT GO, 11 November 2013), <http://www.euro-go.eu/images/programmi-e-progetti/2%20-%20Piano%20Strategico%20-%20Strateski%20plan.pdf>

кои се од суштинско значење за создавање синергии за раст и иновација, а тоа е особено важно за новите земји-членки на ЕУ и за земјите-кандидатки, како и за потенцијалните земји-кандидатки, а со тоа и за зајакнување на надворешните граници на ЕУ.

Библиографија:

- AEBR. *Practical Guide to Cross-border Cooperation. Third Edition 2000*. (AEBR, 2000), accessed March, 2014, http://www.aebr.eu/files/publications/lace_guide.en.pdf.
- AEBR. "Member Regions List", accessed March, 2014, http://www.aebr.eu/en/members/list_of_members.php
- Alps-Adriatic-Alliance. "A short introduction", accessed April, 2014, <http://www.alpeadria.org/english/index.php>
- Anderson, J., O'Dowd, L., & Wilson, T. M. (Eds.). *New Border for a Changing Europe: Cross-border Cooperation and Governance*. London: Frank Cass Publishers, 2003.
- Andreson, B. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. New York: Verso, 1991.
- Blatter, J. & Clement, N. "European Perspectives on Bordelands (Introductory chapter to the Special Issue of the Journal of Borderland Studies)", Dublin: European Regional Science Association, 1999, accessed April, 2014, <http://www.sre.wu-wien.ac.at/ersa/ersaconfs/ersa99/Papers/a068.pdf>
- Committee of the Regions. "EGTC Monitoring Report 2013 Towards the New Cohesion Policy" Committee of the Regions, 2013, accessed March, 2014, https://portal.cor.europa.eu/egtc/en-US/Events/Documents/EGTC_MonitoringReport_2013_Paper_pdf.pdf
- Council of Europe Conference of Ministers responsible for Spatial/Regional Planning (CEMAT), Basic texts 1970 – 2010, *Territory and Landscape, No. 3*, (Council of Europe Publishing, 2010), accessed April, 2014, http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/landscape/Publications/CEMATBasicTexts1970-2010_en.pdf
- Del Bianco, D. "Crossborder co-operation as a tool for trans-national integration and conflict resolution: the upper Adriatic euroregional experiences". *Nar.umjet.* 43/1 (2006): 75-88.
- Eurometropole. "Who we are". Accessed March, 2014, <http://www.eurometropolis.eu/who-are-we/overview.html>
- European Commission. "Regional Policy – Inforegio, Policy Stages: Step by Step". Accessed April, 2014, http://ec.europa.eu/regional_policy/how/index_en.cfm
- European Grouping of Territorial Cooperation GO. "Storia del territorio e del GECT". Accessed April, 2014, <http://www.euro-go.eu/it/chi-siamo/storia-del-territorio-e-del-gect>
- Gasparini, A & Del Bianco, D.. *L' Europa centrale dei confini. Governance della cooperazione transfrontaliera*, (Gorizia: ISIG Guaderni di futuribili, 2008)
- Gasparini, A. "European border towns as laboratories of differentiated integration", *Isig Quarterly of International Sociology*, VIII-IX, 4/dicembre-1/febbraio, 2-3. (2000)
- Gasparini, A.. *Processi di istituzionalizzazione: Vademecum per una 'buona' Euroregione*. (Gorizia: ISIG Futuribili, N. ¾, 2003).

- GECT GO. *Documento di sintesi degli obiettivi, azioni e proposte progettuali per la programmazione comunitaria e la stesura del piano strategico*, (Gorizia: GECT GO, 11 November 2013), accessed April 2014, <http://www.euro-go.eu/images/programmi-e-progetti/2%20-%20Piano%20Strategico%20-%20Strateski%20plan.pdf>
- Inforegio. "European Territorial Co-operation". Accessed April, 2014, http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/cooperation/index_en.cfm
- Interact. "Setting up an EGTC". Accessed April, 2014, http://www.interact-eu.net/egtc_setup/egtc_setup/69/52
- Lapradelle, P. De, *La frontier: etidues de droit international [The boundary: a study of international law]*. Paris: Les Editions Internationales, 1928.
- McCALL, C. (2013). Reduce the Place to Rubble or Go and Live There Yourself: European Union Cross-Border Cooperation and Conflict Amelioration. *Working Papers in Conflict Transformation and Social Justice (ISSN 2053-0129 Online)*. School of Politics, International Studies and Philosophy, Queen's University, Belfast.
- O'Dowd, L.. The changing significance of European borders. *Regional and Federal Studies* 12 (4) (2002): 13-36
- Prescott, V., & Triggs, G. D. *International Frontiers and Boundaries : Law, Politics and Geography*. Leiden and Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2008.
- Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC).
- Regulation (EC) No. 1638/2006 of the European Parliament and of the Council of 24 October 2006 laying down general provisions establishing a European Neighbourhood and Partnership Instrument, Retrieved March, 2014, from http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/regional-cooperation/enpi-cross-border/documents/enpi_regulation_en.pdf
- Regulation (EU) 1302/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 amending Regulation (EC) 1082/2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC_ as regards the clarification, simplification and improvement of the establishment and functioning of such grouping, Retrieved March, 2014, from <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0303:0319:EN:PDF>.
- Sack, R.D. *Human territoriality: Its theory and practice*. Cambridge: Cambridge University Press, 1986.
- Schack, M. "Regional Identity in Border Regions: The Differences Borders Make". *Journal of Borderlands Studies* , 16 (2) (2001): 99-114.
- Skamperle, T. & Turel, A. "The little-known euroregion". *Euroregio Issue 04 Autumn 2008* (2008): 15-18.
- Spinaci, Gianluca and Arribas Gracia-Varra. The European Groupings of Territorial Cooperation (EGTC). *New Spaces and Contracts for European Integration?; EIPASCOPE 2009/2*, (2009).

ABSTRACT

If we portray borders as places for exchange and co-operation instead of barriers, it is easy to picture them as resources for re-unification and conflict resolution. Originating from the will of populations and institutions of different states, institutionalised forms of cross-border cooperation have developed with the main aim to face common problems in border regions and areas. This phenomenon has led to the concept of Euroregion. The enlarged EU has been encouraging the creation of such forms of decentralisation of power, particularly in economic and cultural fields. This paper gives an overview of the concept of Euroregion in regards to its many structures, its legal basis and most of all, in reference to its legitimacy and confrontation with state sovereignty and authority. It draws out its basic elements and raises the main concerns behind its legitimacy. The European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC) designed to assist and endorse cross-border, transnational and interregional cooperation is one form and structure of regional cooperation. Unlike the structures which governed this kind of cooperation before 2007, the EGTC is a legal entity and as such, will enable regional and local authorities and other public bodies from different member states to set up cooperation groupings with legal personality (Inforegio, 2013). The unique nature of EGTC has raised many debates in scholarly community and among state actors and politicians. The paper gives an overview of this particular instrument in regards to its structure and legal basis. In order to demonstrate its practical implications, the paper also provides some examples from the cross-border cooperation between Italy and Slovenia (Upper Adriatic).

Keywords: *Euroregion; region/regionalism; cross-border cooperation; EGTC; Italy; Slovenia.*

Стручна статија
УДК: 341.76:327.56

► УЛОГАТА НА ПРЕГОВОРИТЕ ВО РЕШАВАЊЕТО КОНФЛИКТИ

—
автор: Дрита Мамути-Фазлиа

ВОВЕД

Целта на трудот е да се истакне значењето на преговорите, како еден многу важен фактор за одржувањето на меѓународните односи и, евентуално, за решавање на постоечките меѓународни спорови и конфликти. Значењето на овој меѓународен инструмент е елаборирано најпрвин преку неговото дефинирање и истакнување на неговите карактеристики, за да може полесно да се сфати улогата на преговорите, а потоа преку давање конкретни примери на меѓународни односи, спорови или конфликти кои се решени преку него, сè повеќе се истакнува неопходноста на овој инструмент за сите субјекти на меѓународно право. Односно, дефинирањето и истакнувањето на нивни карактеристики, од една страна, и многуте меѓународни примери на меѓународни спорови и конфликти кои се решени преку преговори или за кои, од друга страна, само помага да се аргументира главниот аргумент: преговорите се составен дел на меѓународните односи и секогаш се посочени како подобен инструмент за нивно решавање; нивниот недостиг резултира со продлабочување на нивното неразбирање, намалување на можноста на директни разговори, со што појасно ќе се истакнат спорните ставови на страните и недостигот на преговори и на меѓусебни разговори може да биде директен извор за дополнителни спорови или конфликти меѓу засегнатите страни. Од тука, многу лесно може да се потенцира големата улога на преговорите во решавањето на сите конфликтни или спорни ситуации.

Истражувачкото прашање поставено во трудот е: Дали конфликтите се резултат на недостиг на целосни или делумни